

ผลกระทบของการใช้ระบบการวางแผนทรัพยากรขององค์กรต่อการเปลี่ยนแปลงเทคนิคการบริหาร

นางสาวกิตติณัฐ วั่งวิจิตร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญญัตินิติศาสตรบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-1061-1

ลิขสิทธิ์ของจฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE IMPACT OF ENTERPRISE RESOURCE PLANNING SYSTEM -- ERPs USAGE
ON MANAGEMENT ACCOUNTING TECHNIQUES CHANGE

Miss Kittinuch Wangwichit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy in Accounting

Department of Accountancy

Faculty of Commerce and Accountancy

Chulalongkorn University

Academic Year 2004

ISBN 974-53-1061-1

กิตติคุณ วังวิจิตร : ผลกระทบของการใช้ระบบการวางแผนทรัพยากรขององค์กรต่อการเปลี่ยนแปลงเทคนิคการบัญชีบริหาร. (THE IMPACT OF ENTERPRISE RESOURCE PLANNING SYSTEM -- ERPs USAGE ON MANAGEMENT ACCOUNTING TECHNIQUES CHANGE) อ. ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจิต ทาวัตร, 145 หน้า ISBN 974-53-1061-1.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าการใช้ระบบ ERP ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเทคนิคบัญชีบริหารใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านระบบต้นทุน ด้านการวางแผนและควบคุม ด้านการตัดสินใจ และด้านการวัดผลปฏิบัติงานอย่างไร และศึกษาถึงระดับประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ระบบ ERP เพื่อช่วยในการจัดทำรายงานโดยใช้เทคนิคบัญชีบริหาร ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการฝ่ายบัญชีและการเงิน เพื่อจัดทำแบบสอบถาม และจัดส่งไปยังผู้จัดการฝ่ายบัญชีและการเงินของบริษัทที่ใช้ระบบ SAP R/3 หรือ JDEdwards รวมจำนวนทั้งสิ้น 240 บริษัท มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับและมีข้อมูลสมบูรณ์ จำนวน 66 บริษัท

ผลการวิจัยพบว่า มีสัดส่วนโดยเฉลี่ยของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการเปลี่ยนแปลงเทคนิคการบัญชีบริหารภายหลังการใช้ระบบ ERP ในด้านระบบต้นทุนเท่ากับร้อยละ 5 ด้านการวางแผนและควบคุมเท่ากับร้อยละ 6 ด้านการตัดสินใจเท่ากับร้อยละ 5 และด้านการวัดผลการปฏิบัติงานเท่ากับร้อยละ 11 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด และในด้านความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับระดับประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้ระบบ ERP เพื่อจัดทำรายงานโดยใช้เทคนิคการบัญชีบริหารแต่ละชนิดพบว่า ระบบ ERP มีประโยชน์ในระดับสูงสำหรับด้านระบบต้นทุน แต่มีประโยชน์ในระดับปานกลางสำหรับด้านการวางแผนและควบคุม การตัดสินใจ และการวัดผลปฏิบัติงาน

นอกจากนี้ งานวิจัยพบว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการตัดสินใจลงทุนในระบบ ERP คือ เพื่อเตรียมระบบเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรให้สามารถรองรับปริมาณงาน และความซับซ้อนของงานที่จะมีเพิ่มขึ้น เนื่องจากการขยายสาขา โดยมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์หลัก ที่จะได้รับจากการนำระบบ ERP ว่า ระบบ ERP จะช่วยในการปรับปรุงคุณภาพของข้อมูลสารสนเทศ ช่วยทำให้การควบคุมการปฏิบัติงานดีขึ้น ช่วยสนับสนุนการวางแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนารูธุรกิจ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพโครงสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กร และช่วยเพิ่มความแข็งแกร่งให้กับการจัดการองค์กร

ภาควิชา การบัญชี ลายมือชื่อนิสิต
 สาขาวิชา การบัญชี ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
 ปีการศึกษา 2547

448-21700-26 : MAJOR ACCOUNTING

KEY WORD: ENTERPRISE RESOURCE PLANNING SYSTEM – ERPS / MANAGEMENT ACCOUNTING TECHNIQUES

KITTINUCH WANGWICHIT : THE IMPACT OF ENTERPRISE RESOURCE PLANNING SYSTEM -- ERPS USAGE ON MANAGEMENT ACCOUNTING TECHNIQUES CHANGE.

THESIS ADVISOR: PRACHIT HAWAT, Ph.D., 145 pp. ISBN 974-53-1061-1.

The objective of this research is to study how Enterprise Resource Planning System -- ERPs usage impact on management accounting techniques in 4 areas: costing system, planning and controlling, decision making, and performance evaluation? Moreover, this study examined the level of benefits of using an ERP system to prepare report with management accounting techniques. The preliminary data were collected by interviewing financial and accounting manager of companies with ERPs. Questionnaires were mailed to two hundred and forty companies which have used SAP R/3 or JDEdwards. Sixty - six usable completed questionnaires were received.

The results of the research indicate that average proportion of the sample companies changed managerial accounting techniques after implementing ERP system include: change of costing system is 5 percent, change of planning and control is 6 percent, change of decision making is 5 percent, and change of performance evaluation is 11 percent. Besides, the results of the study indicate that ERP system usage had high benefits level from costing system and moderate benefits level in the three remaining techniques.

Moreover, the findings of this research reveal that major factors impacting the decision to implement ERP systems is to support the great volume and complexity task resulting from branch expansion. According to the survey, the advantages of using ERP system are data quality improvement, better performance control, current and support for future business strategic plan, IT infrastructure capability, and organization empowerment.

Department Accountancy Student's signature *Kittinuch Wangwichit*

Field of study Accounting Advisor's signature *Prachit Hawat*

Academic year 2004

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจิด หาวัตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขและตรวจทาน จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี พร้อมกันนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. อุทัย ตันละมัยประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และคุณลักษณะน้อย พึ่งรัศมี กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้กรุณาแนะนำ แก้ไข เพิ่มเติม ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสมภพ วัจวิจิตร และคุณแม่พินธนา วัจวิจิตร ที่ช่วยสนับสนุนทุนการศึกษาจนสำเร็จการศึกษา รวมทั้งได้ให้กำลังใจต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ลูกประสบความสำเร็จในครั้งนี้

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตลอดจนเพื่อนๆ และพี่ๆ ทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจแก่ผู้เขียนจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ปัญหาคำถามวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ลำดับขั้นในการเสนอผลงานวิจัย	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับระบบการบริหารทรัพยากรขององค์กร	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบัญชีบริหาร	28
เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
การทดสอบแบบสอบถาม	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43
เกณฑ์เทียบระดับความคิดเห็น	43

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและบริษัท	47
ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับระบบสารสนเทศและระบบ ERP ของบริษัท	51
ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจลงทุนในระบบ ERP และประโยชน์จากการใช้ระบบ ERP	57
ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเทคนิคบัญชีบริหารภายหลังการใช้ ระบบ ERP	67
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล	91
ข้อเสนอแนะ	104
รายการอ้างอิง	106
ภาคผนวก ก แบบสอบถามและจดหมายขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม	112
ภาคผนวก ข ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	118
ภาคผนวก ค ผลลัพธ์จากการประมวลผลข้อมูลทั่วไปด้วยโปรแกรม SPSS	119
ภาคผนวก ง ผลลัพธ์จากการประมวลผลโดยใช้ ANOVA	131
ภาคผนวก จ สรุประดับประโยชน์จากการใช้ระบบ ERP ในการจัดทำเทคนิคต่างๆ ..	133
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	145

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 3. 1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มบริษัทตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม 39
ตารางที่ 4. 1	จำนวน และร้อยละของการตอบกลับจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม 48
ตารางที่ 4. 2	จำนวนและร้อยละของการตอบกลับจำแนกตามสัดส่วนการถือหุ้น 49
ตารางที่ 4. 3	จำนวนและร้อยละของการตอบกลับจำแนกตามขนาดกิจการ..... 50
ตารางที่ 4. 4	จำนวนและร้อยละของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามปีที่เริ่มใช้ระบบ ERP... 51
ตารางที่ 4. 5	จำนวนและร้อยละของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม ประเภทของระบบ ERP และ Platform..... 52
ตารางที่ 4. 6	จำนวนและร้อยละของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามลักษณะการใช้ของ Main Module แต่ละประเภท..... 54
ตารางที่ 4. 7	จำนวน และร้อยละของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเครื่องมือ..... 56
ตารางที่ 4. 8	จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามจัดอันดับตาม 57
ตารางที่ 4. 9	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามจัดอันดับตามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการนำ ERP มาใช้ในองค์กรด้านการดำเนินงาน 59
ตารางที่ 4. 10	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามจัดอันดับตามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการนำ ERP มาใช้ในองค์กรด้านบริหาร 60
ตารางที่ 4. 11	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามจัดอันดับตามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการนำ ERP มาใช้ในองค์กรด้านกลยุทธ์..... 62
ตารางที่ 4. 12	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามจัดอันดับตามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการนำ ERP มาใช้ในองค์กรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 64
ตารางที่ 4. 13	จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามจัดอันดับตามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ที่ได้รับจากการนำ ERP มาใช้ในองค์กรด้านการจัดการองค์กร..... 65

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 4. 14 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะการใช้ และการเปลี่ยนแปลงเทคนิคบัญชีบริหารภายหลังการใช้ระบบ ERP ด้านระบบต้นทุน	68
ตารางที่ 4. 15 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะการใช้ และการเปลี่ยนแปลงเทคนิคบัญชีบริหารภายหลังการใช้ระบบ ERP ด้านการวางแผนและควบคุม.....	69
ตารางที่ 4. 16 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะการใช้ และการเปลี่ยนแปลงเทคนิคบัญชีบริหารภายหลังการใช้ระบบ ERP ด้านการตัดสินใจ.....	71
ตารางที่ 4. 17 จำนวนของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามลักษณะการใช้ และการเปลี่ยนแปลงเทคนิคบัญชีบริหารภายหลังการใช้ระบบ ERP ด้านการวัดผลการปฏิบัติงาน	73
ตารางที่ 4. 18 จำนวนเฉลี่ยของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีการเปลี่ยนแปลงเทคนิคบัญชีบริหาร ภายหลังการใช้ระบบ ERP จำแนกตามปัจจัยต่างๆ	76
ตารางที่ 4. 19 แสดงค่า Significance ของผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน.....	78
ตารางที่ 4. 20 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการนำระบบ ERP มาใช้ในเทคนิคด้านระบบต้นทุน	81
ตารางที่ 4. 21 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการนำระบบ ERP มาใช้ในเทคนิคด้านการวางแผนและควบคุม.....	83
ตารางที่ 4. 22 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการนำระบบ ERP มาใช้ในเทคนิคด้านการตัดสินใจ.....	85
ตารางที่ 4. 23 จำนวน ร้อยละและค่าเฉลี่ยของบริษัทผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการนำระบบ ERP มาใช้	88

สารบัญญภาพ

ภาพประกอบ	หน้า
แผนภาพที่ 2. 1 ความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร การเปลี่ยนแปลงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี.....	32
แผนภาพที่ 5. 1 แสดงจำนวนบริษัทที่มีการเปลี่ยนแปลงเทคนิคการบัญชีบริหารแต่ละชนิด ใน ด้านระบบต้นทุน.....	92
แผนภาพที่ 5. 2 แสดงจำนวนบริษัทที่มีการเปลี่ยนแปลงเทคนิคการบัญชีบริหารแต่ละชนิด ใน ด้านการวางแผนและควบคุม.....	93
แผนภาพที่ 5. 3 แสดงจำนวนบริษัทที่มีการเปลี่ยนแปลงเทคนิคการบัญชีบริหารแต่ละชนิด ใน ด้านการตัดสินใจ.....	94
แผนภาพที่ 5. 4 แสดงจำนวนบริษัทที่มีการเปลี่ยนแปลงเทคนิคการบัญชีบริหารแต่ละชนิด ใน ด้านการวัดผลการปฏิบัติงาน.....	95